

Original article

Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Examination of Distance Education Applications According to Teacher Opinions

Serap Genç *

Çardak Primary School, Ministry of Education, Çanakkale, Turkey

Özet

Bu çalışmada 2019-2020 öğretim yılı ikinci yarısında pandemi sürecinde sürdürülen uzaktan eğitim sürecini öğretmen görüşlerine göre değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bu amaçla Çanakkale ilinde görev yapmakta olan 17 öğretmenin görüşleri alınmıştır. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış form kullanılmıştır. Yapılandırılmış formda beş soru yer almaktadır. Veriler toplandıktan sonra betimsel analiz yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamasını zorunlu kalınan süreçte alternatif bir uygulama olarak gördükleri belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin öğretmen, öğrenci ve veli açısından farklı avantaj ve dezavantajları öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Bu avantajlardan bazıları salgından korunma, müfredata devam imkanı, ev ortamında derslere devam vb. olarak sıralanmıştır. İfade edilen dezavantajlardan bazıları ise arkadaş ortamından uzak kalma, uygun öğrenme ortamı oluşturamama, devam sorunları vb olarak ifade edilmiştir. Öğretmenler uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi durumunda teknolojik koşulların iyileştirilmesi, devam zorunluluğunun getirilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Uzaktan eğitim zaman ve mekan açısından daha esnek koşullar sağladığı için pandemi gibi olağanüstü koşullarda eğitim kurumlarının işlevlerini yerine getirmesinde faydalı bir yol olarak düşünülebilir. Uzaktan eğitim uygulamalarını çok yönlü düşünüp tüm öğrenme-öğretme ortaklarına yönelik süreci kolaylaştırıcı önlemlerin alınması uygulamanın verimini arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, öğretmen görüşleri, pandemi, Covid-19.

Abstract

In 2019-2020 education, the pandemic was continued for the second time and it was aimed according to the opinions of the distance education teachers. Qualitative research method has been adopted in the study. This information was taken from the opinions of 17 teachers working in Çanakkale Province. The structured form prepared by the researcher was used in the research. Five questions are in place in the structured form. After the data were collected, descriptive analysis was made. As a result of the study, it was determined that the teachers saw the application of distance education as an alternative application in the compulsory process. The different advantages and disadvantages of the distance education process in terms of teachers, students and parents were expressed by teachers. These advantages include protection from the epidemic, continuing the curriculum, attending home classes, etc. are listed as. Apart from the disadvantages experienced, it was expressed as staying away from friendship, not being able to create a suitable learning environment, attendance problems etc. Teachers made suggestions such as improving the technological conditions for the continuation of distance education applications and imposing the obligation to continue. Teachers have made suggestions such as improving technological conditions for the continuation of distance education applications and

* Corresponding author:

Serap Genç, Çardak Primary School, Ministry of Education, Çanakkale, Turkey.
Email: serappenc@gmail.com

imposing the obligation to continue. Distance education can be considered as a useful way for educational institutions to fulfill their functions in extraordinary conditions such as a pandemic, as it provides more flexible conditions in terms of time and space. Thinking of distance education applications in a multifaceted way and taking measures to facilitate the process for all learning-teaching partners will increase the efficiency of the application.

Keywords: Distance education, teacher opinions, pandemic, Covid-19.

Received: 31 August 2020 * **Accepted:** 28 September 2020 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiape.2020.271.3>

GİRİŞ

2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde dünya genelinde yayılan Covid-19 virüsü pandemi oluşumuna sebebiyet vermiştir. Pandemi dünya genelinde sıkı tedbirler alınmasını zorunlu kılmıştır. Eğitim-öğretim sürecinin aksamaması için hızlı çözümler düşünülüp, uygulamaya koyulmuştur. Uzaktan eğitim uygulaması fiziksel teması azalttığı ve sosyal mesafenin korunmasına hizmet ettiği için en uygun çözüm seçeneği olarak görülmüş ve pek çok ülkede uzaktan eğitim yoluyla eğitim öğretim faaliyetlerine devam edilmiştir. İnternet teknolojileri ile desteleyerek, bireyleri zaman ve ortam sınırlamasından uzaklaştıran planlı, programlı eğitim şekline uzaktan eğitim denilmektedir (Gündüz, Aydemir ve Karaman,2018; Efiloğlu Kurt, 2015).

Uzaktan eğitim daha esnek, öğrenciye daha fazla sorunluluk yükleyen, klasik sınıf yönetiminde benimsenen disiplin anlayışından farklı yaklaşımların benimsenmesini zorunlu kılan bir süreçtir (Yılmazsoy ve Kahraman,2019). Uzaktan eğitim sürecinde sekron (eşzamalı) ya da asekrone (eşzamansız) uygulamalar tercih edilebilmektedir (Öztaş ve Kılıç,2017). 2020 pandemisinde farklı kurumlarda farklı uygulamalar tercih edilmiştir. Bazı kurumlar sekron uzaktan eğitim uygulamalarını tercih ederken bazı kurumlar asekrone uygulamaları tercih etmiş bazı kurumlarda ise sekron ve asekrone uygulamalar karma olarak kullanılmıştır.

Uzaktan eğitim süreci kurumları, öğretmenleri, öğrencileri, velileri ve diğer öğrenme ortaklarını etkileyen bir süreç olarak düşünülebilir. Teknolojik bir altyapı gerektirmesi, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, öğrencinin öğrenme sorumluluğunu alması, öğretmenlerin ders hazırlıkları ve teknoloji kullanım düzeyleri, velilerin süreci takip edebilme düzeyleri uzaktan eğitimden alınacak verimi etkileyecektir. Öğrencilerin süreçte sorumluluk almaları ve öğrenmelerini düzenleyebiliyor olmaları uzaktan eğitim sürecinde daha da fazla önem kazanmaktadır (Yılmazsoy ve Kahraman,2019). Uzaktan eğitimde internet altyapısını ve teknolojik yazılımları kullanmak gereklidir. Bu sebeple öğretmenlerin bu konudaki yeterlikleri de süreçte önem arz etmektedir (Ayvaci ve Bebek,2016). Uzaktan eğitim uygulamaları öğrenenlere öğrenme için geniş zaman dilimleri sunma, derslere katılmadan önce derse

hazırlık yapmalarını ve ders tekrarlarını kolaylaştırma gibi avantajlar sağlarken, öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını düşürme, internet ortamında haberleşmenin doğurduğu zorluklar ve iletişim sıkıntıları gibi değişkenler dezavantaj oluşturabilir (Quintana, 1996'dan Akt. Olcak ve Döş, 2017).

Alan yazında internet erişimin çok sık karşılaşılan bir problem olduğu ifade edilmektedir (Serçemeli ve Kurnaz, 2020). Yüz yüze iletişim ve etkileşimin azalması uzaktan eğitimin kısıtlılıkları arasında sıralanmaktadır (Altun Ekiz, 2020; Karakuş vd, 2020). Katılımcıların psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesinde yaşanan güçlüklerle yönelik önlemler alınması gerektiğini ifade eden çalışmalar da vardır (Karakuş ve Yanpar Yelken, 2020). Uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin alan yazında ifade edilen en büyük avantaj zaman ve mekan açısından esneklik sağlama özelliğidir (Bozkurt, 2017; Solak, Ütebay ve Yalçın 2020).

Yaşanmakta olan pandemi olağanüstü koşulların ne zaman oluşacağını, ne kadar süre devam edeceğinin kestirilemez olduğunu göstermiştir. Bu sebeple bu koşullar her an oluşacakmış gibi hazırlıklı olmak eğitim kurumlarının görevidir. Uzaktan eğitim bu gibi durumlarda kullanılan önemli yöntemlerden biri olduğu gibi dijitalleşen dünya da kaçınılmaz hale gelen bir uygulamadır. Bu sebeple bu araştırmada 2019- 2020 sürecinde uygulanan uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada 2019- 2020 sürecinde uygulanan uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Örneklem

Araştırma verileri Çanakkale Lapseki ilçesinde görev yapmakta olan 17 öğretmenden toplanmıştır. Öğretmenlerin seçiminde kolay ulaşılabilirlik gözetilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış form kullanılmıştır. Form hazırlandıktan sonra 3 uzmanın görüşüne sunulmuş ve geribildirimler sonrasında son halini almıştır. Formda beş soru yer almaktadır. Bu sorular:

1. Uzaktan eğitim süreci hakkındaki düşüncelerinizi paylaşır mısınız?
2. Uzaktan eğitim sürecini öğretmen açısından (avantaj, dezavantaj) değerlendirebilir misiniz?
3. Uzaktan eğitim sürecini öğrenci açısından (avantaj, dezavantaj) değerlendirebilir misiniz?
4. Uzaktan eğitim sürecini veli açısından (avantaj, dezavantaj) değerlendirebilir misiniz?

5. Uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi durumunda sürece ilişkin önerilerinizi ifade edermisiniz? Şeklindedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından hazırlanan form öğretmenlere araştırmacı tarafından ulaştırılmış ve öğretmenlerin yazılı cevapları alınmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma verileri saklanmaktadır.

BULGULAR

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde zorunluluk sebebiyle yerinde bir uygulama olması, yüz yüze eğitimin yerini tutmaması, EBA TV'nin etkili oluşu, altyapı ve tecrübe yetersizliği yüzünden yaşanan sıkıntıların olduğunu ifade ettikleri görülmektedir.

K11: “Bütün öğretmen ve öğrencilerin yeni karşılaştığı bir durum olduğu için faydalı bir süreç geçirildiğini düşünmüyorum.”

K13: “Eğitim için zorunlu da olsa önemli bir deneyim oldu. Ancak hazırlıksız olduğumuz için verimli olduğunu söyleyemem.”

K8: “Mecburiyetten uygulanan eğitimin yeterli donanım sağlanmadan uygulanmasının en büyük sıkıntı olduğunu düşünüyorum...”

K3: “Pandemi sürecinde yapılması gereken en iyi şeydi sanırım. Fakat sürekli olması öğrenciler için verimli değildi.”

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen açısından avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde kalabalık ortamdan uzaklaşma, derslerin devamının sağlanması, sınıf yönetiminin kolay olması ,herhangi bir engele takılmama, zaman kaybının önlenmesi, teknolojik imkânlardan faydalanılması, kaynak zenginliği olarak ifade edilmiştir. Dezavantajlar ise sosyal destek sağlayamama, teknolojik aksaklıklar, katılımın düşük olması, iletişimdeki sıkıntılar olarak ifade edilmiştir.

K13: “Öğretmen açısından tek dezavantajının bağlantı sorunu yaşayan öğrenciler olduğunu düşünüyorum. Kaynak zenginliği, zaman yönetimi açısından avantajlı.”

K5: “Öğrencilerle yüz yüze olmaması dezavantaj olarak değerlendirilebilir.”

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci açısından avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde müfredattan uzak kalmama, salgından korunmaya karşı önlem olma, ev ortamının rahatlığı avantaj olarak, teknolojik sorunlar, konulardan yeterli verim alamama, arkadaş ortamından uzak kalma, hareketsizlik ise dezavantaj olarak ifade edilmiştir.

K15: “Öğrenci açısından ev ortamında eğitim almasını avantaj olarak görebiliriz. Dezavantaj ise her öğrencinin internet ve bilgisayara sahip olmamasından dolayı eşit şekilde eğitim alamaması ile arkadaş ortamından yoksun kalması gösterebilirim.”

K4: “Avantajları salgından korunması (en önemlisi) dezavantajları ise hareketsiz bir ortamda monoton ders işlemek zorunda kalması ve evinde bilgisayar, internet gibi teknolojilerin olmamasıdır.

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarının veli açısından avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde ailenin salgından korunması, derslere devam edilmesi avantaj iken çalışan ailelerin çocuklarını takip etme sorunları, birden fazla çocuk varsa internet sorunu, çocuklarla çok fazla bir arada olma dezavantaj olarak belirtilmiştir.

K5: “Veliler için çocuklarının bu süreçte yanında olması büyük bir avantajken bazı veliler için çocuğuyla tüm gün birlikte olması dezavantaj olarak görülebilir.”

K15: “Maddi olanakları yetersiz olan aileler bilgisayar ve internete ulaşmakta zorlandı. Ayrıca birden çok çocuğu olan aileler aynı anda derse girmesi gereken çocuklarına yeterli imkânı sağlayamadı.”

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarının devamına ilişkin görüşleri incelendiğinde devam zorunluluğunu getirilmesi gerektiği, EBA TV eğitimlerinin devam etmesi , öğretmenlerin internet ihtiyaçlarının karşılanması, online kaynakların ve öğrenci olanaklarının iyileştirilmesi, ders sayılarının artırılması ifade edilmiştir.

K16: “Her öğrenciye eşit imkân sağlayıp, devamın sağlanması süreç için daha iyi olabilir.”

K2: “...Ders sayılarını artırıp, online kaynakları fazlaştırsak verimin daha da artacağını düşünüyorum.”

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmada 2019-2020 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarının zorunluluk sebebiyle yerinde bir uygulama olması, yüz yüze eğitimin yerini tutmaması,

EBA TV'nin etkili oluşu, altyapı ve tecrübe yetersizliği yüzünden yaşanan sıkıntıların olduğunu düşündükleri görülmüştür.

Sürecin öğretmenler açısından oluşturduğu avantajlar kalabalık ortamdan uzaklaşma, derslerin devamının sağlanması, sınıf yönetiminin kolay olması, herhangi bir engele takılmama, zaman kaybının önlenmesi, teknolojik imkânlardan faydalanılması, kaynak zenginliği olarak ifade edilmiştir. Dezavantajlar ise sosyal destek sağlayamama, teknolojik aksaklıklar, katılımın düşük olması, iletişimdeki sıkıntılar olarak ifade edilmiştir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci açısından avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde müfredattan uzak kalmama, salgından korunmaya karşı önlem olma, ev ortamının rahatlığı avantaj olarak, teknolojik sorunlar, konulardan yeterli verim alamama, arkadaş ortamından uzak kalma, hareketsizlik ise dezavantaj olarak ifade edilmiştir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının veli açısından avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde ailenin salgından korunması, derslere devam edilmesi avantaj iken çalışan ailelerin çocuklarını takip etme sorunları, birden fazla çocuk varsa internet sorunu, çocuklarla çok fazla bir arada olma dezavantaj olarak belirtilmiştir.

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarının devamına ilişkin görüşleri incelendiğinde devam zorunluluğunu getirilmesi gerektiği, EBA TV eğitimlerinin devam etmesi, öğretmenlerin internet ihtiyaçlarının karşılanması, online kaynakların ve öğrenci olanaklarının iyileştirilmesi, ders sayılarının artırılması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Uzaktan eğitim uygulamalarının veriminin artırılabilmesi için sunulan öneriler aşağıda sıralanmıştır.

1. Her sınıf seviyesinde öğrenme- öğretim kaynakları zenginleştirilmelidir.
2. Öğretmen ve öğrencilerin teknoloji ve altyapı eksiklikleri giderilmeye çalışılmalıdır.
3. Öğrenenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında öz düzenleme becerilerinin artırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
4. Devam devamsızlık, derse katılım gibi öğrenme sürecine ilişkin konularda resmi düzenlemeler yapılmalıdır.
5. Tüm öğrenme-öğretim ortaklarına yönelik eğitimler düzenlenmelidir.
6. Öğrenenlere psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaları için destekler sunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altun Ekiz, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (nitel bir araştırma). *Journal of Sport and Recreation Researches*, 2(11),1-13.
- Ayvacı, H. Ş. ve Bebek, G.(2016). Genel Fizik-II Dersinin Uzaktan Eğitim Yazılımları İle Uygulanmasına Yönelik Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi. 10th International Computer and Instructional Technologies Symposium (ICITS) 16-18 May 2016.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *AUAd*, 3(2), 85-124.
- Efiloğlu Kurt, Ö. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakış Açılarının Teknoloji Kabul Modeli ve Bilgi Sistemleri Başarı Modeli Entegrasyonu ile Belirlenmesi *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi International Journal of Alanya Faculty of Business*, 7 (3), s. 223-234.
- Gündüz,A.; Aydemir,M. ve Karaman,S. (2018). Eş-Zamanlı Sanal Sınıf Ortamındaki Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Sosyal Bulunuşluk Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 83-95.
- Karakuş, İ. ve Yanpar Yelken, T. (2020). Uzaktan eğitim alan üniversite öğrencilerinin sosyal bulunuşluk ile işlemsel uzaklıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1).
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M.Ö., Esendemir, N. ve Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (19), 220-241.
- Olca, A. ve Döş, B. (2017). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Yöntemine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1): 727-750.
- Öztaş, S. ve Kılıç, B. (2017). Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Dersi'nin Uzaktan Eğitim Şeklinde Verilmesinin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Kırklareli Üniversitesi Örneği)., *Turkish History Education Journal*, 6(2), ss. 268-293
- Serçemeli, M, Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4 (1), 40-53. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/utsobilder/issue/55152/741358>
- Solak, H.İ., Ütebay, G. ve Yalçın, B. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin basılı ve dijital ortamdaki sınav başarılarının karşılaştırılması. *AUAd*, 6(1), 41-52.
- Yılmazsoy, B. Ve Kahraman, M. (2019). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Öz-Yönetimli Öğrenme Becerilerinin İncelenmesi, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(2), 783-818.